

Подвоєння і подовження

Подвоєння літер на позначення збігу приголосних

ВІДБУВАЄТЬСЯ

- 1) префікса і кореня:
беззахисний, відданий;
- 2) кореня і суфікса: *денний, сонний;*
- 3) двох суфіксів: *іменник, письменний;*
- 4) на межі двох частин складноскорочених слів:
юнна́т (юний натураліст);
- 5) основи дієслова минулого часу на -с і постфікса -ся:
розрі́сся;

НЕ ВІДБУВАЄТЬСЯ

- 1) у прикметниках, утворених від іменників за допомогою суфіксів -ин-, -ін-, -ен-, -ан-, -ян-:
пташи́ний, гаї́ний;
- 2) у дієприкметниках:
зді́йснений, прочита́ний;
- 3) у словах *довгожданий, студений.*

Подвоєння літер на позначення збігу приголосних

ВІДБУВАЄТЬСЯ

НЕ ВІДБУВАЄТЬСЯ

б) у прикметникових наголошених суфіксах -енн-, -анн- зі значенням підсилення, збільшення ознаки, можливості чи неможливості дії: *численний, силенний, здоровенний;*

7) у прикметниках на -енн- старослов'янського походження: *благословенний, блаженний, огненний;*

8) у словах *бовван, Ганна, ляний, овва, ссавці.*

Подовження літер на позначення подовжених приголосних [д':], [т':], [з':], [с':], [ц':], [л':], [н':], [ж':], [ч':], [ш':] у позиції між голосними звуками

ВІДБУВАЄТЬСЯ

1) в іменниках середнього роду на -я: *знання, життя, клоччя*;

2) в іменниках I відміни жіночого та чоловічого роду на -я: *суддя, рілля, стаття*;

3) в іменниках III відміни жіночого роду в орудному відмінку однини перед -ю: *сіллю, міддю*;

НЕ ВІДБУВАЄТЬСЯ

1) у Р.в. множини іменників середнього роду II відміни на -я перед нульовим закінченням: *знань, облич*.

АЛЕ: *почуттів, відкриттів*;

2) в іменниках I відміни жіночого роду на -иня: *господиня, гординя*;

3) в іменниках IV відміни: *гусеня, дитя*;

Подовження літер на позначення подовжених приголосних [д':], [т':], [з':], [с':], [ц':], [л':], [н':], [ж':], [ч':], [ш':] у позиції **між голосними** звуками

ВІДБУВАЄТЬСЯ

4) у формах теперішнього часу дієслова лити й похідних словах: *лю, лєш, перелють;*

5) у прислівниках: *зрання, спросоння, попідтинню, попідвіконню, навмання, востаннє.*

НЕ ВІДБУВАЄТЬСЯ

4) якщо м'який приголосний стоїть не між голосними: *безмертя, жовчю;*

5) у словах *кутя, попадя, свиня.*

Слід розрізняти

прикметники *незрівнянний, нездійснений,
нездоланий, нескінченний* і

дієприкметники *незрівняний, нездійснений,
нездоланий, нескінчений,*

у яких наголос припадає на корінь.

Нове в правописі

Подвоєння букв на позначення приголосних маємо не лише в суфіксі –енн(ий) прикметника старослов'янського походження **св'ященний**, а й у суфіксі похідного від нього іменника **св'ященник**.

Орфографічний практикум

За допомогою префікса, суфікса чи постфікса утворіть слова, у яких відбувалося б подвоєння внаслідок збігу приголосних.

Бе (з/зз) тямний, бе (з/зз) емелля, о(в/вв)ація, о(в/вв)а, о(д/дд)ячити, ві (д/дд)знака, ві(д/дд)алік, о(д/дд)ержати, о(д/дд)ужати, солов'ї(н/нн)ий, щоде(н/нн)ий, вечір(н/нн)ій, о(д/дд)ягти, пі(д/дд)ягти, на(д/дд)ністрианський, бе(з/зз)ако(н/нн)ий, на(д/дд)брівний, пі(д/дд)заголовок, пере(д/дд)ень, безви(н/нн)о, ро(з/зз)зява, на(д/дд)звичайний, (в/вв)ічливий, страй(к/кк)ом, викон(к/кк)ом, ві(д/дд)іл, сріб(н/нн)ий, кі(н/нн)ий, Га(н/нн)ин, дзві(н/нн)иця, о(т/тт)же, о(т/тт)епер, бо(в/вв)аніти.

Орфографічний практикум

Від поданих слів утворіть прикметники за допомогою суфіксів -н-, -ян-, -ін-, -ен-, -ин-.

Поясніть їх правопис.

Камінь, весна, тварина, вечір, піна, літо, журавель, скло, форма, лев, вікно, антена, латунь, миша, бджола, джміль, дно, вогонь, шлюб, ніч, мова, чавун, будень, вчити, закон, чай, дієслово, мільйон, корінь, лід, очерет, курінь.

Орфографічний практикум

Поставте іменники в потрібному відмінку, поясніть правопис.

Бракує (знання); зацікавився (стаття); задоволений цією (річ); помстився (кров); у 20 (сторіччя); захоплений (подорож); набирав (пригорща); на сусідському (піддашшя); охоплений (радість); немає (Ілля); покликати (суддя); пройнятий материнською (любов); епоха (звершення); зупинився на (роздоріжжя); милувався (затишшя); сплатив (честь); схопився (мить); затулений (віття).